

Soovitused hääletamisruumide asukohtade määramiseks

Hääletamisruumi mõiste

Hääletamisruum on Eesti avalikus ruumis ajutine nähtus, olles avatud vaid hääletamispäeva jooksul. Hääletamisruum on hoones selgelt eristatud ala, kus valija teostab hääletamisõigust. Hääletamisruumis on selleks hääletamissedelite väljaandmise kohad, hääletamiskabiinid ning hääletamiskast(id). Hääletamisruumis peab korda jaoskonnakomisjon, kelle suulised korraldused on kohustuslikud kõigile hääletamisruumis viibivatele isikutele. Hääletamisruumis on keelatud agitatsioon ja hääletajal on keelatud hääletamisruumist välja viia hääletamissedelit. Hääletamisruumini liikumine hoones on viidastatud.

Hääletamisruumide asukohtade üle vaatamine ja eesmärk

Hääletamisruumide senised asukohad tuleb üle vaadata, sest:

- Täita tuleb nõudeid hääletamisruumide ja -toimingute ligipäätavuse tagamiseks;
- Hääletajad ei ole enam seotud elukohajärgse lähima hääletamisruumiga, vaid saavad hääletada kogu ringkonna piires;
- Agitatsiooni keeld kehtib ainult hääletamisruumis ja kaob mujalt, s.h ruumidest, mille kaudu hääletaja siseneb hääletamisruumi.

Eesmärgiks on tagada, et Eesti oleks hääletamispäeval ühetaoliselt kaetud piisava tihedusega hääletamisruumidega, millele on kõigil hääletajatel juurdepääs. Selleks tuleb ühtlustada hääletamisruumide asukohtade määramist, kehtestades asukohtade määramise põhimõtteid.

Asukohtade määramise põhimõtted

Hääletamisruumi asukoht on sobiv, kui ta vastab neljale tingimusele: ligipäätavus, lähedus, harjumuspärasus ja eristatavus. Hääletamisruumi asukoha määramisel peab arvestama ka, et tuleb täita tehnilised tingimused, mis võimaldaksid hääletamist kasutades elektroonilist valijate nimekirja. Rahvatervise kaitse seisukohalt tuleb arvestada, et hääletamisruumi suurus võimaldaks rakendada sotsiaalse distantseerimise reeglit.

Ligipäätavus

Hääletamisruum peab olema ligipäätav kõigile hääletajatele, sealhulgas erivajadustega ja puuetega inimestele. See tähendab, et hoone juures peavad olema parkimisvõimalused, liikumisteed hääletamisruumini peavad olema takistusteta ja viidastatud. Hoonesse peab olema võimalik ratastooli või lapsevankriga siseneda. Hääletamisruum peab lifti puudumisel asuma samal korrusel kui hoone peasissepääs ja peab olema ratastooli või lapsevankriga liikumiseks piisavalt ruumikas. Tagatud peab olema liikumistee ja ruumi piisav valgustus. Juhul, kui hoone sissepääsuksed ei avane automaatselt, tuleb hääletajale muuta kättesaadavaks hääletamise korraldajate abi hoonesse sisenemisel¹.

Lähedus

Hääletamisruum peab asuma hääletajate elukohtadele piisavalt lähedal. Valdade ja linnade piires tuleb valida hääletamisruumi asukohaks hoone, mis on keskuses või tihedamalt asustatud alal. Asukoha valikult tuleb eelistada hääletamisruumi, mis jääb hääletajate liikumisteedele. Päeva sees avatud hääletamisruumi puhul tuleks arvestada hääletajate liikumistrajektooriga: kodu-töö-kauplus-lasteaed või kool. Päevavahetusel avatud hääletamisruumi puhul tuleks arvestada hääletajate liikumistrajektooriga: kodu-vaba aja

¹ Ligipäätavuse täpsed tingimused on kirjeldatud nn ligipäätavuse kontroll-lehel, mis on edastatud kõigile valla- ja linnasekretäridele 2020. a ja mis moodustab antud soovituste lisa.

veetmise koht–kultuuriasutus-kauplus. Hääletamisruumi asukoha määramisel tuleb arvestada, et hääletamisruumini oleks hääletajal võimalik liikuda kas ühistranspordi või autoga.

Harjumuspärasus

Hääletamisruum peab asuma sellises hoones, mis on hääletajale tuttav. Hääletamisruumi asukoha määramisel tuleb arvestada seda, kus hääletaja on valla või linna piires harjunud kasutama avalikke teenuseid või kogunema vaba aja veetmiseks. Varem valimistel kasutatud hääletamisruumide asukohad on ennast õigustanud, kui nende reaalne teeninduskoormus on olnud üle 500 hääletaja hääletamisruumi kohta terve valimiste perioodi vältel. Eesti avalikus ruumis on hääletajad harjunud hääletamisruumidega, mis asuvad kultuurikeskustes, vallavalitsuste hoonetes, koolimajades, raamatukogudes ning seltsi- või rahvamajades. Tallinnas, Tartus ja Pärnus ollakse harjunud ka hääletamisruumidega, mis asuvad suurtes kaubanduskeskustes.

Eristatavus

Hääletamisruum peab hoones asuma kohas, kus on tagatud hääletajate õigus hääletada salaja. See tähendab, et hääletamiskabiinid peab saama hääletamisruumis paigaldada nii, et hääletamisedeli täitmine ei ole väliskeskonnast jälgitav. Hääletamisruumis peab valitsema hääletamisrahu. See tähendab, et poliitiline reklaam ei tohi hääletamisruumi paista ega kosta. Hääletamisrahu on kõige paremini tagatud, kui hääletamisruumiks on hoone teistest osadest ustega eraldatud ruum. Kui see pole võimalik, siis peab hääletamisruum olema piisava kõrgusega vaheseintega ülejäänud hoone aladest eraldatud. Hääletamisruumi piiride kohta peab olema täpne info. See aitab ka erakondadel, valimisliitudel ning kodanikuühendustel orienteeruda, kus neil ei ole lubatud jagada kampaaniamaterjale või veenda hääletajaid nende eelistustes.

Tehnilised tingimused

Elektroonilise valijate nimekirja kasutamiseks peab hääletamisruumiks olema piisavalt suur ala ja tehnilised võimalused arvutitega töökohtade sisustamiseks s.t tehnilist infrastruktuuri ja töötavat internetiühendust.

Rahvatervis

Koroonaviiruse haigus COVID-19 leviku tõkestamisel võib valitsus kehtestada kõigis üldkasutatavates siseruumides 2+2 reegli. Hääletamisruumiks peab olema piisavalt suur ala, et võimaldada hoida teiste inimestega vähemalt kahemeetrist vahemaad. Sellise vahemaa nõue kehtiks ka hääletamiskabiinide, hääletamisedeli väljaandmise ja hääletamiskasti(de) asukohtadele.

Riigi valimisteenistus
Tallinn 2021